

BRICS...

Görünen o ki, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Johannesburg zirvesine katıldığı BRICS örgütlenmesi yakında adından daha çok söz ettirecek. İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan ve günümüze değin varlığını sürdüren düzen sarsıldıkça, BRICS ve benzeri yapılar daha fazla ön plana çıkacak, yeni düzenlemelerin merkezi

MENSUR
AKGÜN

halinde gelecek. Trump birkaç hamle daha yaparsa ABD'nin hegemonyasına karşı alternatif güzergahlardan biri, muhtemelen de en önemlisi BRICS olacak.

Bilindiği gibi BRICS Goldman Sachs'ta çalışan

Britanyalı iktisatçı Jim O'Neil'in 2001 yılında yazdığı raporda ortaya atıldığı bir kavram. Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in ekonomik performanslarına bakıp gelecek 10 yılda küresel karar verme platformlarının bu ülkelerin temsilcilerini de kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğini söylemiş. Onun aklında G7 varmış. Kavramsallaştırdığı BRICS'in sonundaki "s" de küçükmüş.

O'Neil'in raporundan beş yıl sonra dört ülkenin temsilcisi New York'taki BM Genel Kurulu'nun açılış oturumları sırasında bir araya gelmiş. Bir dizi üst düzey toplantıdan sonra da 16 Haziran 2009'da Yekaterinburg'da (Rusya) BRIC'in devlet başkanları düzeyinde ilk kapsamlı toplantısı yapılmış. Dört lider küresel ekonomik sistemi nasıl daha iyi hale getireceklerini, mali kurumları ne şekilde değiştirebileceklerini konuşmuşlar, "Doların yerine ne geçirebiliriz" diye düşünmüşler.

2010 yılında ise Güney Afrika BRIC'e katılıp grubun adının büyük "S" ile biten BRICS olmasını sağlamış. 2013 yılındaki Durban Zirvesi'nde (Güney Afrika) bir küresel finans kurumu kurulması kararlaştırılmış. Çok geçmeden BRICS siyasi tepkiler de vermeye başlamış. G 20 2014 Brisbane Zirvesi öncesinde Ukrayna krizi nedeniyle Rusya'nın davet edilmemesini gündeme getiren Avustralya Başbakanı Julie Bishop'a atfen böylece bir teşebbüsün sorunun çözümüne katkıda bulunmayacağı BRICS üyelerince not edilmiş.

Çok geçmeden de 100 milyar dolar sermayeli Yeni Kalkınma Bankası kurulmuş. Daha sonra da Kuzey-Güney dayanışmasını güçlendirecek yeni finansal mekanizmalar oluşturulmuş. Fakat yapılan analizler BRICS'e çok da fazla şans tanımamış. Gözlemciler BRICS'in güçlü bir lobi olacağı ama kurulu düzene alternatif oluşturamayacağını düşünmüş. Kimileri krizlerin üye ülke ekonomilerini zayıflatacağı kestiriminde bulunmuş.

Muhtemelen kimse günün birinde Donald Trump diye birinin ABD Başkanı olacağını ve alternatif ekonomik düzen yaratmaya çalışabilecek ülkeleri teşvik edebileceğini düşünmemiş. Şimdi dünya kapitalist sisteminin hakim gücünün başında tek taraflı ve ülkesinin anlık çıkarlarını önceleyen, sadece Çin, Rusya gibi potansiyel hasımlarını değil, müttefiklerini bile bezdiren bir başkan ve anlayış var.

Trump benimsediği siyasetle BRICS'i başarılı olmaya, AB ile Çin'in birbirine yakınlaşmaya zorluyor. NATO müttefiklerini yeni güvenlik arayışlarına teşvik ediyor. Kudüs'te statükoyu değiştiriyor. İran'la 2015 yılında varılan mutabakatı komik denebilecek gerekçelerle ihlal ediyor. Irkçılığa, ayrımcılığa prim veriyor, daha doğrusu kendisi yapıyor. Ticaret savaşlarına yol açabilecek, dünya ekonomisinin, dolayısıyla da bizim trilyonlarca zarar edeceği bir süreci başlatıyor.

Büyük bir olasılıkla Türkiye ABD ile ikili ilişkilerde yaşanan sorunları aşacak. İnş çıkışlara rağmen belli ki müzakereler sürüyor. Yine büyük bir olasılıkla NATO çökmeyecek. İran'la da yeni bir uzlaşma zemini bulunacak. IMF ve Dünya Bankası, hatta BM Güvenlik Konseyi'nin yapısı değişecek. Ama yine de Türkiye'nin BRICS ve diğer benzeri "bölgesel" alternatif örgütlenmelerin içinde yer almasında, yakınında durmasında büyük yarar var.

Geçtiğimiz hafta sonu Bodrum'da konuştuğumuz Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun dediği gibi Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada dengeli bir politika izlemesi, bir tarafı diğerine seçmemesi, AB'yle de, BRICS'le de, mümkün olduğunca diğer bölgesel oluşumlarla da işbirliği içinde olması gerekiyor. Hem güvenlik çıkarlarımızı korumak, hem de ekonomik refahımızı sürdürmek için...